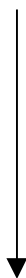

Hlídka našich rodopisců.

Rodinná kronika a její »neznámo«. Psátí rodinnou kroniku není snadno. Člověk se musí nejprve seznámiti se vším, co k tomu potřebuje. Což pak teprve stránka praktická! Kolik třeba času, práce, hledání, informací a j., nežli získáme potřebný materiál! Kolik závad a překážek se nám staví v cestu! Když potom člověk své nálezy dá dohromady, a když mu roste pod rukou kniha, často musí mnoho a mnoho nerozluštěných nálezů zapsati a označiti je běžnou frází »neznámo, kdy — odkud — proč — zač — kam« a pod. Není to ani jinak možno. Každému z nás se tato okolnost přihodí. Až později, třeba po letech, kdy máme již znalosti, zkušenosti, přehledy, znalosti genografických pramenů v archivech, na farách, v museích a jinde, rádi pročítáme svoji kroniku a zkoumáme, zdali snad nyní bychom nemohli rozluštit to některé »neznámo«, jež někteří nazývají též »mrtvým bodem«. A opravdu člověk neodolá, neboť zde může vyzkoušet svůj důvtip ve vyšší genografické matematice; nemožnou věc ovšem nerozluští nikdy, a na to ostatní obyčejně přijde náhodou. Náhoda je klíč k těmto záhadám; najdeme-li tento klíč, pak se nám to obyčejně zdaří. Trpělivosti a vytrvalosti však především třeba.

Uvedu ze své genografické praxe konkrétní případ. Můj předek Václav Horníček, měšťan a řezník v Kroměříži, koupil si r. 1755 hospodu v Tlumačově. Sotva se však sem přestěhoval, zemřela mu počátkem července 1755 žena Kateřina. V srpnu r. 1756 zapsán jest v matrice křest jeho dítěte z druhého manželství, v němž pojal za manželku Marianu; »neznámo, čí byla a odkud pocházela«.

Jedině co se dalo předpokládat, bylo, že se oženil na podzim r. 1755. Hleděl jsem sice zjistit, zdali snad v některých matrikách, do nichž jsem měl příležitost nahlédnouti, není sňatek uveden, ale nenašel jsem nic.

A tak »neznámo« zůstalo asi 17 let nerozluštěno. Až loni, pořizuje si věrný opis matrik tlumackých, *náhodou* při listování spatřil jsem v rubrice »Patrini«¹⁾ typicky psané H; ihned jsem se na to blíže podíval a ejhle! Čtu²⁾ v zápise z 1. června 1767: »Anna, Viti Dvořák filia, soror cauponissae Tlumacz. Mariannae Horniczkin«. Tedy náhoda! Tak zde mám, co jsem hledal: Druhá žena Václavova byla dcerou Víta Dvořáka. Měl jsem to za zlé, že pan farář, když ten příbuzenský poměr tak důkladně vypsál, že nenapsal, odkud Dvořák byl.

První myšlenka k dalšímu pátrání byla: zdali snad není Anna Dvořáková ještě někdy uvedena kmotrou, a zdali snad tam není poznamenáno, odkud je.

Našel jsem sice ještě jeden zápis, ale pouhé jméno a nic víc. Pátral jsem dále, a již vůbec nic jsem nenašel. Tedy celkový výsledek nebyl tak značný. Zjistil jsem jméno rodné, zjistil jsem jméno otcovo, zjistil jsem, že Mariana měla u sebe svoji mladší sestru, ještě svobodnou, jež patrně své sestře vypomáhala v domácnosti a při obsluhování hostí.

Tu jako blesk kmitla mi myšlenka: Cherchez la femme! A v zápětí druhá: »U každé ženy hledejte vždy to ženské, její věčně stejnou touhu dostat se pod čepec!«

Další myšlenky jsem již pronesl hlasitě. »Pane faráři, víte, já si myslím, že ta Anna Dvořáková zde u sestry nadarmo nebyla. Možná, že to byla šikovná dívčina, která se hezky v šenkovně protáčela, někomu padla do oka, no, a že to skončilo čepcem. Buďte tak laskav, pane faráři, dejte mi svatební matriku, podívám se na to!«

Pan farář, jenž byl svědkem mého dosavadního zklamání, velmi ochotně mi donesl matriku.

Nastalo napiaté ticho přerušované obracením starých listů. Tak, heureka! Zde to je! Hleďte, již to mám! Ve všech dobách u každé ženy hledejte to ženské! Svatbu! Zde to máte! Opravdu jsem to našel!³⁾

»1771, November 7.

Honestus adolescens Ignatius filius post Xtum Josephum Richter, civem Holeschoviensem, cum honesta virgine Anna, filia Viti Dworžak, incolae Tijschnovicensis.

Testes: Wenceslaus Hornicžek caupo Tlum. et Franciscus Doležel gaz. Tlum.

Locus: Tlumacžovii, Nrus dom: Sponsus 5, sponsa 90«.

Tak zde to je! Onen matriční křestní zápis r. 1767 mi udal, že Anna Dvořáková je sestra ženy Václava Horníčka. Bez něho bych si nikdy nebyl povšiml tohoto svatebního zápisu, nikdy bych si nevysvětlil, proč můj předek Václav Horníček byl svědkem tohoto sňatku a proč nevěsta měla svatbu na naší hospodě č. 90.

Co hlavního, že jsem zde teprve našel doplněk dlouho hledaný, totiž, »incolae Tijschnovicensis«. Tedy Mariana, dcera Víta Dvořáka »incolae Tijschnovicensis«.

Moje velká radost trvala však několik vteřin. Povšiml jsem si, že ve slově Tijschnovicensis další písmenko za Ti je nějak divně psáno, že se podobá »j«. Či snad je to Ty, nebo Tie, kde »e« je svisle přeškrtnuto? Buď je to Tijsch... nebo Tiesch nebo Tie (s přeškrtnutým e). Co je to tedy? Těšnovice? Tišnovice?

Nyní začala další »honba«. Ihned na druhý den jsem si zajel na faru do nedaleké obce Těšnovic. Hledal jsem svatby r. 1755–56.. nic. Myslil jsem i na Tišnov, napsal jsem tam; ač ochotně mi odpověděli, přece mě nijak nepotěšili: prý jim všechny matriky do r. 1785 shořely. Co nyní? Obrátil jsem se dotazníky asi 20 far kolem Těšnovic, probíral jsem Mor. Vlastivědu pátraje v jednotlivých svazcích po jméně Dvořák, ptal jsem se v zem. archivu v Brně na Terez. katastr, příznávací tabely z r. 1755, ale marně; nic a zase nic. Nikde o sňatku dcery Dvořáka nevěděli a Dvořáka neznali.

A aby mě tak trochu osud poškádlil, nastrojil mi skoro komickou náhodou: dostal jsem odpověď v pěkné slovenštině, kde se mi pan farář omlouvá, že opravdu zápis u něho nelze najít a že se mám obrátit na biskup. úřad v Košicích. To jsem věru nečekal, že by se předek Václav oženil na Slovensku. Podívav se důkladněji zjistil jsem, že pošta můj lístek omylem poslala do jedné obce na Slovensku dosti podobného jména obci z okolí Kroměříže. Příšerně se zamoťávající historie se mi tedy rázem zjednodušila a já jsem si oddychl.

Nastalo stadium klidu. Neodkladné jiné práce nedovolily mi, abych se mohl genografii věnovati. Až nedávno, prohlížeje něm. mapu Moravy, spatřím jméno Tischnowitz! Co to? Vždyť je to přece náš Tišnov. Tak tedy to latinské adjektivum Tischnovicensis znamená Tišnov, jsouc utvořeno z názvu německého a nikoliv z českého? Teprve nyní se mi rozbřesklo, že jsem zapoměl, že Tišnov je německy Tischnowitz.

Tak znova do toho. Jako na zavolanou kmitla mi hlavou druhá spasná myšlenka: opisy matrik v konsistoři! Ano, víme, mají tam opisy matrik, jež farářové posílávali každoročně do konsistoře.

Napsal jsem do Olomouce. Nemají prý je, ale snad prý budou v Brně. Napsal jsem do Brna: mají je, ale až od r. 1778. Napsal jsem znova do Olomouce, kam se tedy poděly: že prý bohužel nemohou udat.

Dále jsem již nekořespondoval a maje právě dovolenou zajel jsem do Brna do konsistoře, kdež mi se zvláštní ochotou dali o Tišnově, co tam měli, totiž opisy počínající r. 1778.

A věru nejel jsem nadarmo. V opise z r. 1778 jsem přece našel něco: zápis sňatku Ignáce syna nebož. Víta Dvořáčka, měšťana a řezníka v Tišnově čís. 118.

Tak tedy zde je potvrzeno, že skutečně Vít Dvořáček (a nikoliv Dvořák) byl incola Tischnovicensis. Zde jsem pochopil teprve, proč ve slově tom bylo v »Tie« písmenko »e« přeškrtnuto, aby nepovstala mýlka s Tiešnovicemi = Těšnovicemi u Kroměříže.

Získav tento nález zašel jsem si přímo odtud do zem. archivu a tam jsem v Ter. katastru v Tišnově opravdu našel Víta Dvořáčka v Příznávacích tabulkách z r. 1755 též (s poznámkou, že je řezník).

Tím jsem rozluštil opět jedno »neznámo«. Více jsem nedoufal, že ještě najdu, neboť matriky shořely a jiných zápisů není. Ostatně mi to mohlo stačiti. Ale po půl roce, kdy jsem na tuto záležitost skoro už zapomněl, dostal jsem z oněch 20 dotazníků na okolní farní úřady odpověď obsahu opravdu překvapujícího. Píše mi vld. p. farář z Malenovic takto:

»Dne 2. září 1755 sezdán byl zde Václav Horníček, měšťan z Kroměříže, řezník a hospodský v Tlumačově s Mariannou, dcerou Víta Dvořáčka, měšťana a řezníka v Tišnově«.

Moje domněnka se tedy potvrdila. Proč ovšem nebyla svatba v Tišnově, to dosud nevím; ale pokusím se toto nové »neznámo« časem rozluštit.

Článek tento není psán pro odborníky, nýbrž pro nás diletanty k poučení a k povzbuzení v práci. Nemůže každý diletant-genograf býti školeným odborníkem a odborníci musejí se smířiti již s námi, s našimi methodami a s naší prací, i když není právě lege artis.

Dr. Ignác Horníček

P o z n á m k y.

¹⁾ Kmotři. ²⁾ Anna, dcera Víta Dvořáka, sestra tlumač. hospodské Marianny Horníčkové. ³⁾ 7. listopadu 1771 (sezdán) počestný mládenec Ignác, syn nebož. Josefa Richtra, měšťana v Holešově s počestnou pannou Annou, dcerou Víta Dvořáka, obyvatele T. Svědkové: Václav Horníček, hospodský v Tlumačově a František Doležel, podsedník v Tlumačově. Místo (sňatku) v Tlumačově. Čís. domu: žen. 5, nevěsty 90.